

Ärende: VN/1007/2019

Lausuntopyyntö Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020 -työryhmän mietinnöistä

1. Uppluckring av minimiinnehållet i stadgarna och presumtionsbestämmelser som underlättar utformningen av stadgarna för nya föreningar – 8, 10 b, 23, 24, 35, 38, 38 a, 39 a och 40 § i föreningslagen

Enligt de nya presumtionsbestämmelser som föreslås av arbetsgruppen, om inte något annat bestäms i stadgarna:

- får en medlemsavgift tas ut med stöd av föreningsmötets beslut
- är antalet styrelsemedlemmar 3–7, upphör styrelsemedlemmarnas, revisorns/verksamhetsgranskarens mandattid och en ny mandattid inleds när det föreningsmöte som beslutar om valet avslutas
- är räkenskapsperioden ett kalenderår
- görs personval, fastställs bokslutet och fattas beslut om ansvarsfrihet på det egentliga föreningsmötet inom 6 månader från att räkenskapsperioden löpt ut
- tillställs medlemmarna en skriftlig kallelse till föreningsmötet 2 veckor före mötet
- används föreningens tillgångar, om den upplöses, till att främja föreningens syfte på det sätt som det upplösande mötet bestämmer.

De nya presumtionsbestämmelserna grundar sig på nuvarande stadgepraxis i föreningarna (bl.a. Patent- och registerstyrelsens modellstadgar, organisationernas modellstadgar), som används av de flesta nya föreningar. Avsikten är att de nya presumtionsbestämmelserna inte ska medföra ändringar för gamla föreningar.

Vet ej

Motivering

Entydiga anvisningar så som läget är nu att alla uppgifter uppges i föreningens stadgar är tydligast att följa och stöder speciellt frivilligas förutsättningar att fungera rätt.

2. Uttrycklig bestämmelse om principen om likabehandling av medlemmar – 10 a § i föreningslagen

Arbetsgruppen föreslår en uttrycklig bestämmelse om principen om likabehandling som motsvarar föreningspraxis och som förtydligar tillämpningen av den för närvarande till stora delar oreglerade principen i föreningarna. Tillämpningsområdet enligt förslaget är betydligt snävare än i de övriga sammanslutningsformerna och principen tillämpas inte lika strikt som i de övriga sammanslutningsformerna. Genom förslaget klarläggs skillnaderna och likheterna i fråga om kravet på likabehandling av medlemmarna i förhållande till likabehandlingsprincipen och likabehandlingsbestämmelserna i de övriga sammanslutningslagarna, grundlagen och förvaltningslagstiftningen.

Förslaget grundar sig på rättslitteraturen och den föreningspraxis som arbetsgruppen utrett (t.ex. genom webbenkäter, webbdiskussioner och verkstäder). I motiveringarna till förslaget finns många exempel som grundar sig på praxis.

Jag motsätter mig förslaget

Motivering

Likabehandling är en viktig fråga i föreningarna. Likabehandling finns redan i föreningslagen och dess tillämpning verkar inte bli tydligare så som det är formulerat i förslaget.

3. Webbmöten godkänns till 100 procent som alternativ till traditionella föreningsmöten eller fullmäktigemöten – 17 § 2 mom. i föreningslagen

Webbmöten ska alltid grunda sig på föreningens stadgar och medlemmarna ska ha tillgång till alla deltagandemetoder som motsvarar ett traditionellt möte ("teknologineutral" mötesdefinition, i praktiken oftast deltagande i realtid). Styrelsen ska ansvara för de nödvändiga mötesarrangemangen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motivering

-

4. Distansdeltagande möjliggörs med stöd av styrelsens beslut om det inte begränsas eller förbjuds i stadgarna – 17 § 3 mom. i föreningslagen

Förslaget syftar till att göra det möjligt att utnyttja de digitala möjligheterna fullt ut samt undvika kostnader för stadgeändringar osv. Beredningen av förslaget grundar sig på positiva erfarenheter och arbetsgruppens analys av mötespraxisen under den tillfälliga lagen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motivering

-

5. Medlems- och förbundsomröstning möjliggörs även vid val av styrelseordförande och styrelsemedlemmar – 17 och 19 § i föreningslagen

Den i regeringsprogrammet avsedda möjligheten att tillåta medlems- och förbundsomröstning vid val av styrelse eller ordförande ska alltid grunda sig på föreningens stadgar. Med förbundsomröstning avses en beslutsprocess där till exempel en personlig medlem i en medlemsförening till en partiförening får rösta om ett ärende som hör till partiföreningens föreningsmöte.

Skillnaden jämfört med ett val av styrelseordförande eller styrelsemedlem som behandlas på föreningsmötet är att man inte behöver ordna ett möte för att diskutera kandidaterna. I dag kan en personlig medlem i en medlemsförening inte ges rösträtt till exempel vid val av partiföreningens ordförande eller styrelsemedlem.

Vet ej

Motivering

-

6. Uttrycklig bestämmelse om medlemmarnas frågerätt på föreningsmötet – 25 a § i föreningslagen

Arbetsgruppen föreslår en uttrycklig bestämmelse som motsvarar nuvarande föreningspraxis och som gäller medlemmarnas frågerätt och föreningsledningens skyldighet att svara på frågor på föreningsmötet. Syftet är att klargöra när det föreligger frågerätt och skyldighet att svara, eftersom dessa inte regleras i dag. Förslaget grundar sig på rättslitteraturen och den föreningspraxis som arbetsgruppen utrett (t.ex. genom webbenkäter, webbdiskussioner och verkstäder). I motiveringarna till förslaget finns många exempel som grundar sig på praxis.

Vet ej

Motivering

-

7. Delegering av beslutanderätt tillåts vid inträde i och utträde ur en förening – 12 och 13 § i föreningslagen

När det gäller inträde i en förening ska delegeringen grunda sig på stadgarna, medan den vid utträde ur en förening ska grunda sig på styrelsens beslut. Syftet är att göra det lättare att utnyttja digitala tjänster i medlemsärenden (t.ex. utnyttja förbundets medlemssystem för att sköta medlemsföreningens medlemsärenden).

Inga ändringar föreslås när det gäller uteslutning ur en förening (grunder saknas för att tillåta delegering).

Jag understöder förslaget som sådant

Motivering

Möjliggör smidigare processer och snabbare verkställning, speciellt bra i stora förbund med många medlemmar.

8. Uttryckliga bestämmelser om styrelsens omsorgsfullhets- och lojalitetsskyldighet och skyldighet att sörja för föreningens förvaltning. Uttryckligt förbud mot att verkställa beslut som strider mot lagen eller stadgarna – 35 § i föreningslagen

Syftet med arbetsgruppens förslag är att klarlägga styrelsens allmänna uppgifter i föreningen. I förslaget beaktas även situationer där ansvaret för den dagliga ledningen innehas av en verkställande direktör (t.ex. begränsar uttryckligen styrelsens ansvar för bokföringen och medelsförvaltningen).

Vet ej

Motivering

-

9. En verkställande direktör tillåts även för föreningar – 35 a § i föreningslagen

Arbetsgruppen föreslår att föreningens stadgar får innehålla bestämmelser om att välja en verkställande direktör. Möjligheten ska tillåtas alla föreningar (inga begränsningar t.ex. på grund av storlek eller bransch). Verkställande direktören ansvarar för den dagliga ledningen av föreningen under styrelsens ledning och övervakning. Styrelsen väljer och avskedar verkställande direktören som inte har ett anställningsförhållande till föreningen. Förslaget påverkar inte föreningarnas anställningsförhållanden med nuvarande verksamhetsledare, generalsekreterare osv.

Vet ej

Motivering

-

10. Justering av jävsbestämmelserna för föreningens ledning – 37 § i föreningslagen

De jävsbestämmelser som föreslås av arbetsgruppen ska tillämpas på styrelsemedlemmarna, (den föreslagna) verkställande direktören och de funktionärer som med stöd av stadgarna sköter en förvaltningsuppgift (i dag alla funktionärer).

Syftet är att förtydliga föreningens ansvarsförhållanden: styrelsen och den eventuella verkställande direktören ansvarar för att ordna föreningens verksamhet så att det inte uppstår intressekonflikter och/eller att dessa identifieras och hanteras på tillbörligt sätt.

Genom arbetsgruppens förslag förtydligas jävsgrunderna så att ett enskilt intresse kan vara en grund för jäv endast om uppdraget avviker från föreningens sedvanliga verksamhet eller sedvanliga villkor. Dessutom klargörs när ett indirekt intresse leder till och inte leder till jäv.

Vet ej

Motivering

Inte nödvändigt att göra frågan mer invecklad, en fördel att föreningslagen inte görs krångligare än nödvändigt.

11. Lättare bokföring tillåts mindre föreningar – 37 a § i föreningslagen

Arbetsgruppen föreslår att om föreningens intäkter uppgår till högst 30 000 euro/år får den tillämpa lättare bokföringsnormer än i bokföringslagen utifrån avgiftsbaserad enkel bokföring. Syftet är att hålla isär intäkter, utgifter, tillgångar och skulder. Man behöver inte upprätta ett obligatoriskt bokslut om bokföringen är regelbunden (åtminstone månatlig) och finns till medlemmarnas påseende. Bokföringsmodellen omfattar även en möjlighet till en årskalkyl som är ett lättare alternativ än ett bokslut.

Jag understöder förslaget som sådant

Motivering

En klar fördel om små föreningar kan ha en lättare ekonomiförvaltning. Eventuellt kunde gränsen för vad som definieras som en liten förening vara något lägre eftersom 30 000 är en stor summa i gräsrotsföreningar och en grundlig hantering och kontroll av medel är i allmänt intresse.

12. Nytt alternativ för sammanslagning av föreningar – 42 a–42 c § i föreningslagen

Arbetsgruppen föreslår ett alternativt arrangemang för sammanslagning som grundar sig på avtal i syfte att underlätta sammanslagningen av i synnerhet större föreningar. Förslaget inbegriper en generalsuccession av tillgångar och skulder och ett arrangemang för att registrera samtliga rättsverkningar (bl.a. bildande av ny förening, stadgeändringar, överföring av medlemmar, upplösning av den sammanslagna föreningen) så att de träder i kraft samtidigt. Den generella övergången minskar avsevärt behovet av att specificera och ”organisera” tillgångar och ansvar.

På grund av den generalsuccessionen övergången av skulder inkluderar förslaget ett borgenärsskyddsförfarande.

Vet ej

Motivering

Förslaget verkar invecklat även om en förtydligande av hur föreningars sammanslagningar kunde underlättas skulle vara välkommet.

13. Övriga kommentarer om arbetsgruppens förslag till ändring av föreningslagen

Föreningslagens 17 § 1 mom. (definition av traditionellt möte), 22 § (förtydligande av hänvisning), 24 § 2 mom. (möteskallelens innehåll om distansdeltagande, webbmöte och förhandsanmälan), 25 § 2 mom. (justering av innehållet i skyldigheten till förhandsanmälan), 26 § (verkställande direktörens jäv vid föreningsmöte), 27 § 2 mom. (begränsning av tillämpningsområdet för den lättare stadgeändring som gäller medlems- och förbundsomröstning och som hänför sig till utvidgningen av användningsområdet för medlems- och förbundsomröstning), 29 § (möjliggörande av öppen omröstning även i proportionella val), 30 § (begränsning av kravet på omröstnings- och valordning till medlems- och förbundsomröstning), 32 § (rätt till klandertalan även för verkställande direktören), 33 § (rätt att väcka talan även för verkställande

direktören), 39 § (verkställande direktörens skadeståndsskyldighet och begränsning av ledningens skadeståndsansvar i enlighet med den övriga sammanslutnings- och stiftelselagstiftningen), 40 § (ersättande av det obligatoriska mötet för slutredovisningen med en skyldighet att tillgängliggöra slutredovisningen), 43 § (användning av en upplöst förenings medel), 48 § och 52 § (beaktande av den eventuella verkställande direktören på en grund- och ändringsanmälan till föreningsregistret), ikraftträdandebestämmelser (föreslås träda i kraft 1.7.2022), övergångsbestämmelser (förhållandet mellan möteskallelsetiden och tidsfristen för förhandsanmälan, beteckningen verkställande direktör som använts före lagändringen och skadeståndsansvar för skador som uppstått före lagändringen).

14. Övriga kommentarer om föreningslagen eller rekommendationerna (t.ex. god förvaltningssed) och anvisningarna i anslutning till den

Här kan du kommentera föreningslagen till den del den inte behandlats i arbetsgruppens betänkande.

15. Ny lag om aktionsgrupper

Den aktionsgrupp som föreslås av arbetsgruppen och ska regleras genom en ny lag är en alternativ organiseringsform för civilsamhällsverksamheten. Aktionsgruppen ska främja genomförandet av ett gemensamt ideellt syfte. Syftet får inte vara att generera vinst eller annan ekonomisk nytta för de delaktiga parterna.

Aktionsgruppens interna relationer präglas av en bred avtalsfrihet – t.ex. ingen obligatorisk styrelse och inget medlemsmöte. Aktionsgruppens interna kommunikation och beslutsprocess kan således genomföras till exempel på sociala medier.

Aktionsgruppen bildas genom registrering (Patent- och registerstyrelsens aktionsgruppsregister). Registreringen är tidsbestämd (3 år). Om registreringen inte förnyas stryks aktionsgruppen ur registret.

En registrerad aktionsgrupp är en juridisk person. Aktionsgruppen ska ha åtminstone en representant som kan företräda gruppen inom alla uppdrag. En representant för och medlem i gruppen som handlat på aktionsgruppens vägnar och deltagit i ett beslut om ett uppdrag är personligen ansvarig om aktionsgruppen låter bli att betala en borgenär. En representant för och medlem i gruppen kan avgå när som helst.

För aktionsgruppen gäller ett lättare bokföringsförfarande (se ovan fråga 11 om mindre föreningar), om intäkterna är högst 30 000 euro/år och det inte bestäms något annat i stadgarna. Lagen om aktionsgrupper ska dessutom inkludera bestämmelser om behörig domstol, skadeståndsskyldighet för aktionsgruppens representant, upplösning av aktionsgrupp, konkurs, omvandling till registrerad förening och straffrättsligt ansvar.

Jag motsätter mig förslaget

Motivering

Den nya föreningsformen gör Föreningslagen diffusare vilket inte är eftersträvansvärt. Att grunda en förening i dagens läge är tillräckligt lätt som det är.

16. Kommentarer om de allmänna motiveringarna i betänkandet

Här kan du kommentera de allmänna motiveringarna i arbetsgruppens betänkande

De allmänna motiveringarna inkluderar arbetsgruppens

- utredningar om innehållet i föreningslagstiftningen och föreningspraxis, motsvarande frågor i den övriga sammanslutningslagstiftningen och regleringen av föreningsverksamheten i utländsk lagstiftning
- en bedömning av nuläget och målen enligt uppdraget,
- alternativ till bestämmelser, en bedömning av alternativen och de allmänna motiveringarna för varje enskilt ärende i arbetsgruppens förslag samt
- förslagets avhängighet av andra projekt och förhållande till statsbudgetsförslaget

-

Övriga kommentarer

Voitte kirjoittaa muut kommentitne alla olevaan tekstikenttään

-

Sahala Jonna
Finlands Svenska Scouter r.f.